

Een duurzame verpleegafdeling

ESCH-R Community of Practice
11 december 2025

Jiske van der Giessen

Nederlandse zorgsector is verantwoordelijk voor

- 8% van het zoetwater gebruik
- 13% van de gebruikte grondstoffen
- 7% van het landgebruik
- 4% van al het afval
- 7% van de CO2-voetafdruk

Citrienfonds 3.0: Samen de zorg vergroenen

Ambities

- Implementeren van verduurzamingsinterventies
- Groene gedragsverandering zorgprofessionals

Citrienfonds
ronde 3
(2024-2028)

Bijdrage van
ministerie van
VWS aan UMCNL

Citrienfonds 3.0: Samen de zorg vergroenen

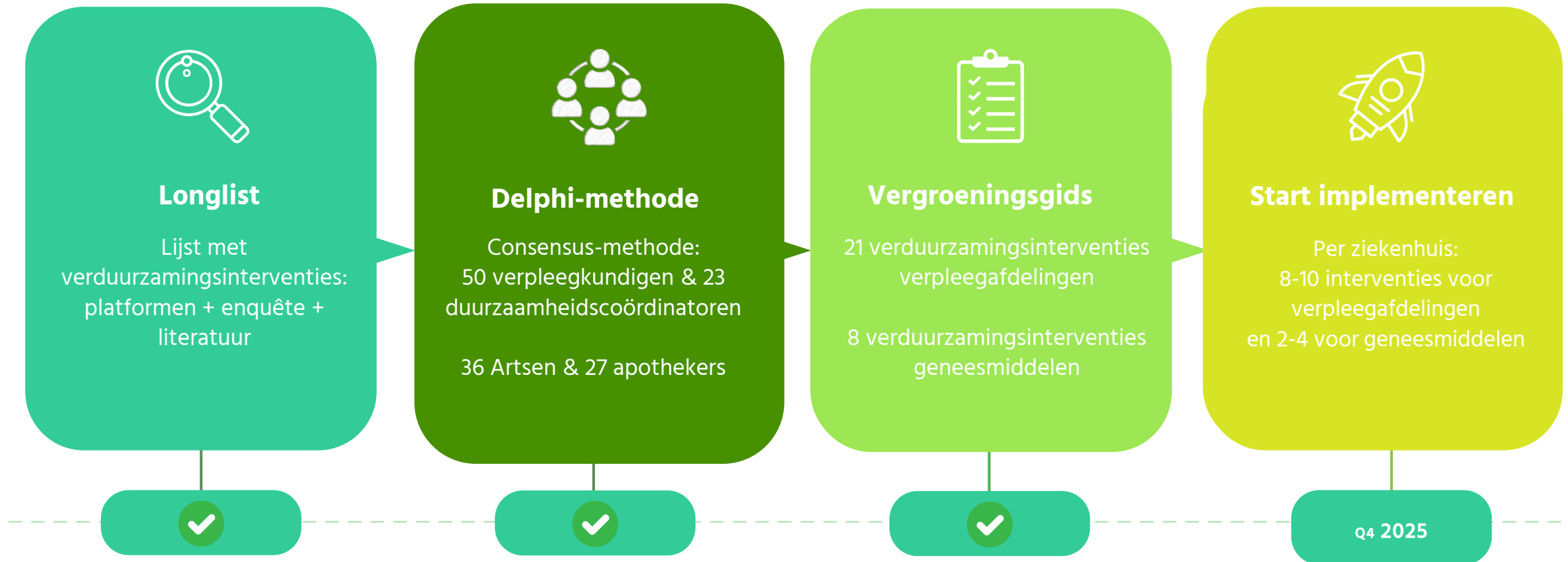
Pijlers

- 21 verduurzamingsinterventies voor verpleegafdelingen
- 8 verduurzamingsinterventies voor geneesmiddelen

**68 ziekenhuizen
doen mee!**

Selectie van duurzaamheidsinterventies

Implementatie netwerk

Implementatiematerialen, trainingen en ondersteuning bij evaluatie

Green nurse champions

Website/HUB

Verpleegafdelingen

Implementatie
begeleiders

- Coördinatie
- Monitoring
- Vormt een eigen leernetwerk

Artsen en
(ziekenhuis-) apothekers

Website/landelijke
beroepsverenigingen

Geneesmiddelen

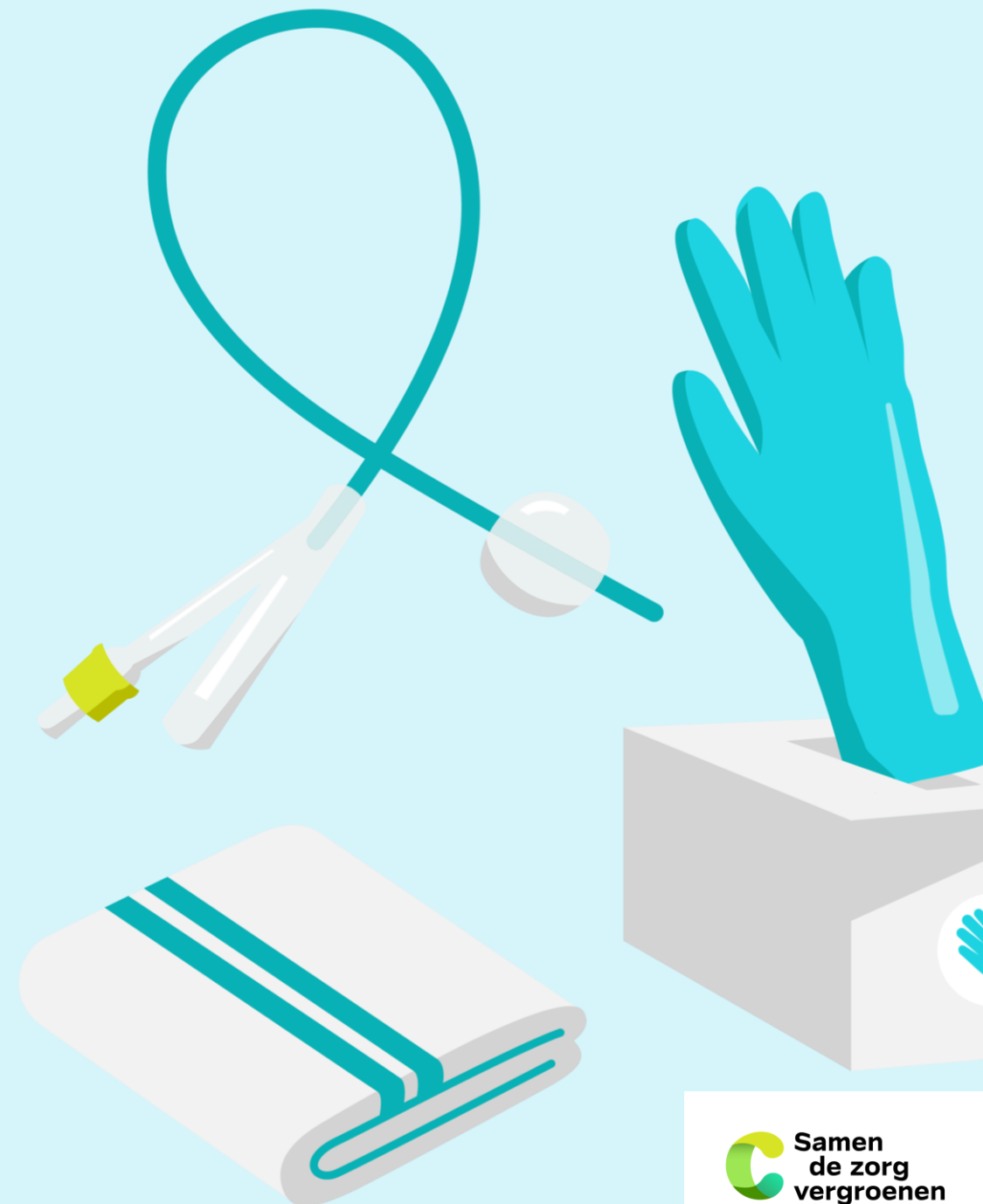
Interventies geneesmiddelen

- Minder voorschrijven
- Duurzamer voorschrijven

Interventies verpleegafdelingen

- Algemene middelen
- Verpleegkundig handelen
- Algemene dagelijkse levensverrichtingen
- Monitoring parameters

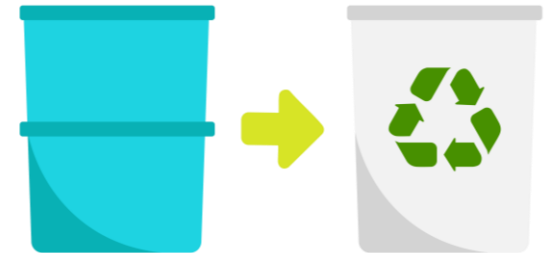
Verduurzaming in de praktijk

- Materialen waarvan het product gemaakt is
- Producten hergebruiken
- Productgebruik verminderen door aanpassen gedrag
- Productgebruik verminderen door aanpassen werkwijze

Verduurzaming in de praktijk

- Materialen waarvan het product gemaakt is
- Producten hergebruiken
- Productgebruik verminderen door aanpassen gedrag
- Productgebruik verminderen door aanpassen werkwijze

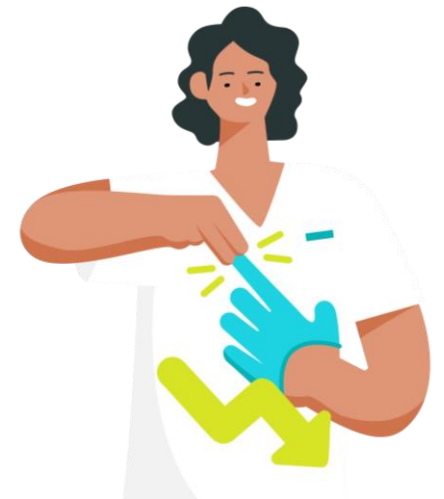
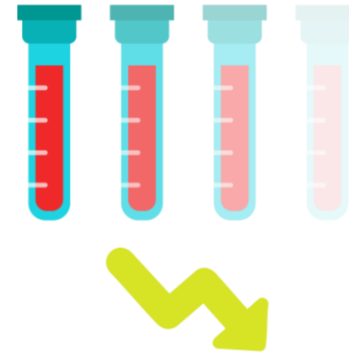
Verduurzaming in de praktijk

- Materialen waarvan het product gemaakt is
- **Producten hergebruiken**
- Productgebruik verminderen door aanpassen gedrag
- Productgebruik verminderen door aanpassen werkwijze

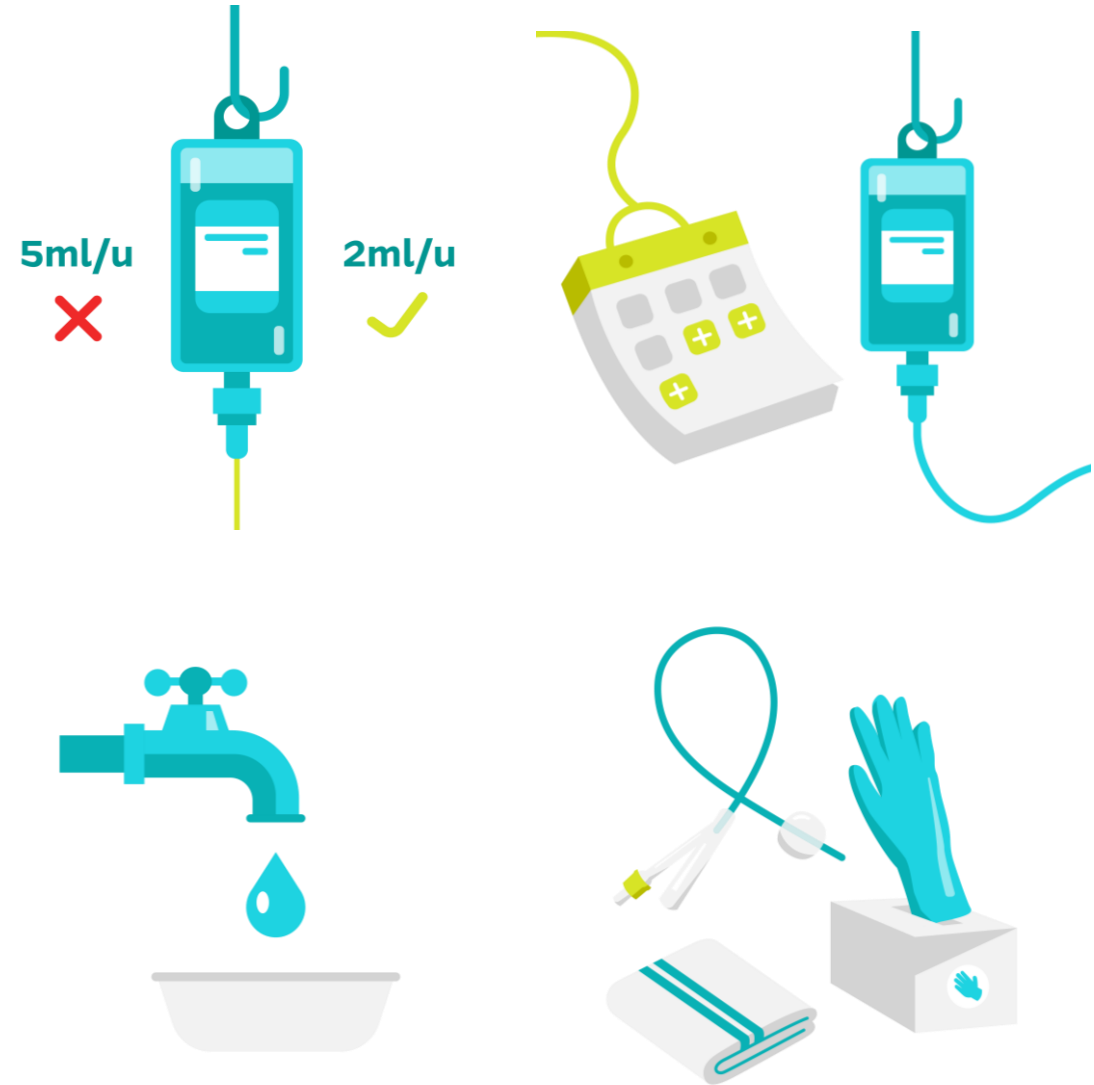
Verduurzaming in de praktijk

- Materialen waarvan het product gemaakt is
- Producten hergebruiken
- Productgebruik verminderen door aanpassen gedrag
- Productgebruik verminderen door aanpassen werkwijze

Verduurzaming in de praktijk

- Materialen waarvan het product gemaakt is
- Producten hergebruiken
- Productgebruik verminderen door aanpassen gedrag
- Productgebruik verminderen door aanpassen werkwijze

Stappenplan

Stappenplan om verduurzamingsinterventies te implementeren

Een goede voorbereiding is belangrijk en draagt bij aan een succesvol (de-)implementatieproces. Dit kun je als zorgprofessional of Green nurse champion binnen het project Samen de zorg vergroenen niet alleen doen. Zoek daarom de samenwerking met andere collega's en Green Teams van andere afdelingen binnen je instelling.

Aspecten die te maken hebben met het succes van een (de-)implementatie en waar je rekening mee kan houden:

- De mate waarin de interventie een verandering is ten opzichte van de huidige manier;
- De mate waarin de interventie aansluit bij bestaande meningen, behoeften en routine;
- De mate van complexiteit van de interventie;
- De mate waarin de resultaten zichtbaar zijn.

Om de (de-)implementatie van verduurzamingsinterventies uit te voeren doorloop je de zes stappen hiernaast. Deze stappen zijn gebaseerd op meerdere implementatiemodellen, zoals het implementatiemodel van Grol & Wensing [\(12\)](#) en het landelijk programma Doen of laten [\(13, 14\)](#).

Op de volgende pagina's worden de verschillende stappen uitgelegd. In bijlage 1 vind je de templates waarin je alle stappen overzichtelijk kunt uitwerken.

Stap 1

Voorbereiding

Maak het doel concreet

Stap 2

Situatie

Onderzoek de setting

Stap 3

Plan

Stel een implementatieplan op

Stap 4

Uitvoering

Voer het plan uit

Stap 5

Evaluatie

Evalueer de effecten en het proces

Stap 6

Borging

Zorg voor inbedding in de organisatie

Oproep aan alle verpleegkundigen en verzorgenden in Nederland!

Jouw mening telt, doe mee aan ons onderzoek!

Laat in 5 tot 10 minuten weten hoe jij tegen klimaatverandering en verduurzaming van de zorg aankijkt.

Scan de QR-code en vul de vragenlijst in

"Proudly copied from"

Bekijk onze website, raak geïnspireerd
en doe met ons mee!

Contact?

Volg Samen de zorg vergroenen op
LinkedIn of Instagram.

Of mail naar
contact@samendezorgvergroenen.nl

*Samen de zorg vergroenen is een programma van het Citrienfonds en wordt mogelijk
gemaakt door ZonMw*

